

ชีวิตที่พอเพียง : 2812. สู่ Thailand 4.0 จากสนทนารธรรม 2530

หนังสือ [สนทนารธรรมกับนักคิดชาวพุทธที่สวนโมกข์](#) กระตุกความคิดผมอย่างแรง เพราะเมื่ออ่านอย่างพินิจพิเคราะห์ และตีความจากอวิชาของผม ท่าน [พุทธทาส](#)

ยืนอยู่มุมเดียว ไม่ยอมขยับเลย คือมุมของเป้าหมาย ระดับไร้/ลดความเห็นแก่ตัว ส่วนเป้าหมายระดับเส้นทางสู่เป้าหมายดังกล่าว ผู้ร่วมเสวนาอีกสามท่านต้องช่วยกันตะล่อม

ผู้ร่วมเสวนาอีก ๓ ท่านคือ [พระพรหมคุณาภรณ์](#) (ป.อ. ปยุตโต), ศ. นพ. [ประเวศ วะสี](#) , และ อาจารย์ [สุลักษณ์ ศิวรักษ์](#) ดูจากรูปสามท่านนี้ยังหนุ่มพ้อเมื่อเทียบกับปัจจุบัน เพราะเวลาผ่านมา ๒๙ ปีแล้ว

ท่านพุทธทาสบอกว่า เป้าหมายคือคนทุกคนลดความเห็นแก่ตัวให้ได้ และเส้นทางสู่เป้าหมายนี้ คือความเข้าใจขั้น ๕ เพื่อจะได้เข้าใจขั้นตอนการปรุงแต่งของการรับรู้ตัวตน ให้เห็นว่าตัวตนไม่ใช่ของจริง ให้รู้เท่าทันสิ่งเร้าให้เกิดตัวตน เพื่อไม่ตกเป็นเหยื่อของสิ่งเร้า หรือผู้ปล่อยสิ่งเร้าเหล่านั้น

ท่านพุทธทาสมองเห็นที่ตัวปัจเจกบุคคล ที่จะต้องฝึกตัวให้เข้มแข็ง แต่ปราชญ์อีกสามท่านบอกว่า ดำเนินการโดยตรงไปที่ปัจเจกได้ผลน้อย เพราะปัจเจกก็ตกอยู่ใต้ปัจจัยแวดล้อม ต้องอิงหลายจุด และอิงที่ปัจจัยแวดล้อมด้วย

เขียนโดย ศ.นพ.วิจารณ์ พานิช

วันพฤหัสบดีที่ 15 ธันวาคม 2016 เวลา 00:00 น. - แก้ไขล่าสุด วันพฤหัสบดีที่ 15 ธันวาคม 2016 เวลา 13:54 น.

ท่านพุทธทาสไปไกลถึงขนาดบอกว่า คนจนจนเพราะเห็นแก่ตัว ที่เป็นโสเภณีก็เพราะเห็นแก่ตัว ต้องคิดหลายชั้นจึงจะเข้าใจท่าน
ต้องหมุนอทิปปัจฉาหลายรอบจึงจะเห็นเหตุและผลของความเห็นแก่ตัว สู้ปัญหาความยากจน

มีคนพูดว่าการสงฆ์ต้องเป็นหลัก แต่ก็มีคนบอกว่า วงการสงฆ์รวนเร ยิ่งวงการปกครองสงฆ์ ยิ่งรวนเร
เพราะแทนที่จะเป็นหลักให้โลกฆราวาสทวนกระแสตัวกระตุ้นกิเลสได้ กลับเข้าไปเป็นเหยื่อหรือเครื่องมือของตัวกระตุ้นกิเลส ผมตีความสาระลึกๆ
ของการเสวนาอย่างนี้ไม่ทราบว่าย่นไปหรือไม่ และไม่ทราบว่าจะตกนรกหรือไม่

ฟังแล้วเป้าหมายร่วมคือสังคมที่ดี ผู้คนมีความสุข และกลไกหลักคือปลดปล่อยคนจากพันธนาการ หรือการขังขี้ของกิเลส ซึ่งช่วยโดยตัวกระตุ้นกิเลสอีกต่อหนึ่ง
แต่วิธีการบรรลุเป้าหมายในคนส่วนใหญ่เป็นเรื่องซับซ้อนมาก

เป็นการประชุมกันเพื่อเป้าหมายอันประเสริฐ คือเพื่อให้สังคมอยู่ดี มีความสุข แต่เป็นแนวทางที่ทวนกระแสโลก เพราะโลกขับเคลื่อนสิ่งที่เรียกว่า “การพัฒนา”
ด้วยการกระตุ้นกิเลส กระตุ้นการบริโภค กระตุ้นความอยาก คือเอาจุดอ่อนความเห็นแก่ตัวของมนุษย์เป็นเครื่องมือ คล้ายๆ เอาผู้คนในสังคมเป็นเหยื่อ
เพื่อหลอเลี้ยยสิ่งที่เรียกว่าความเจริญ หรือการพัฒนา

การเสวนาคราวนั้น เมื่อวันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๓๐ ผ่านมาแล้ว ๒๙ ปี เรามีความรู้เรื่องการพัฒนามนุษย์เพิ่มขึ้นอย่างมากมาย
รู้ว่าการเรียนรู้ธรรมะต้องเริ่มตั้งแต่อยู่ในครรภ์มารดา ตอนเป็นเด็กเล็ก และในวัยรุ่น ที่เรียกว่า พัฒนา EF รู้วิธีเรียนรู้เชิงบวกจากการทำกิจกรรมร่วมกันของผู้คน
ซึ่งจะมีผลคล้ายๆ การปฏิบัติธรรมร่วมกัน เรียกว่า “

[การจัดการความรู้](#)

” (Knowledge Management - KM) ซึ่งที่จริงเกิดจาก การทำงาน (Action) ร่วมกัน แล้วร่วมกันไตร่ตรองสะท้อนคิด (Reflection) กิจกรรม action ตามด้วย
reflection นี้ หากตั้งคำถามเกี่ยวกับงาน ก็ได้เรียนรู้เกี่ยวกับงาน หากตั้งคำถามเกี่ยวกับธรรมะว่าด้วยการลดละตัวตน ก็จะได้เรียนรู้ธรรมะ
แต่แม้ไม่ตั้งคำถามเรื่องธรรมะ คนในวง KM ก็ได้เรียนรู้ลดละตัวตน และเคารพผู้อื่น โดยทางอ้อมอยู่แล้ว เพราะจะได้เห็นวิถีคิดที่แตกต่างหลากหลาย
หลายความคิดของเพื่อนร่วมงาน เป็นสิ่ง ถูกต้อง ดีงาม ใช้ได้ผล แต่ตัวเรานึกไม่ถึง

เขียนโดย ศ.นพ.วิจารณ์ พานิช

วันพฤหัสบดีที่ 15 ธันวาคม 2016 เวลา 00:00 น. - แก้ไขล่าสุด วันพฤหัสบดีที่ 15 ธันวาคม 2016 เวลา 13:54 น.

โรงเรียนแนวใหม่ในประเทศไทยจำนวนหนึ่ง (น่าจะกว่า ๓๐๐ โรงเรียนจากที่มีโรงเรียนทั้งหมด ในประเทศสามหมื่นโรงเรียน) จัดให้นักเรียนทุกชั้น ตั้งแต่ชั้นอนุบาลขึ้นไป มีการเรียน (ฝึก) จิตศึกษา หรือจิตปัญญาศึกษา ช่วยให้เด็กดูจิตตัวเองเป็น มีสมมตต้นรู้เบิกบาน เรียนรู้ได้ดีขึ้น และมีสมาธิจดจ่อดีขึ้น ดูตัวอย่าง [ที่นี่](#) ผมเชื่อว่ากิจกรรมเหล่านี้มีส่วนพัฒนา EF ของเด็กด้วย

แต่ที่ก้าวหน้ามาก และจะมีผลต่อคุณภาพคนทั้งด้านปัญญาความรู้ และด้านธรรมะในความหมายของ ท่านพุทธทาส คือรูปแบบการเรียนรู้ในสถานศึกษาแนวทางใหม่ที่เรียกว่า [การศึกษาแห่งศตวรรษที่ ๒๑](#) ที่ไม่ใช่เรียนแบบรับถ่ายทอดความรู้สำเร็จรูป แต่เรียนจากการปฏิบัติเป็นทีม ตามด้วยการไตร่ตรองสะท้อนคิด ร่วมกัน จะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพคนตามความฝันของนักปราชญ์ทั้ง ๔ และตามการเสวนาในช่วงบ่าย ในหนังสือเล่มดังกล่าว

คนที่อ่านหนังสือเล่มดังกล่าว อาจรู้สึกว่สังคมไทยช่างอัปจนเสียจริงๆ แต่เวลาผ่านไปเกือบสามสิบปี มีพัฒนาการด้านต่างๆ ในโลก และในสังคมไทย ที่จะนำมาใช้ขยายผลออกไปให้กว้างขวางได้ เพื่อบรรลุเป้าหมาย ตามในหนังสือเล่มนี้ และในเป้าหมาย [Thailand 4.0](#) ของรัฐบาล

ขึ้นอยู่กับว่า เรารู้จักใช้เครื่องมือเหล่านี้หรือไม่

วิจารณ์ พานิช

ชีวิตที่พอเพียง : 2812. สู่ Thailand 4.0 จากสนทนาธรรม 2530

เขียนโดย ศ.นพ.วิจารณ์ พานิช

วันพฤหัสบดีที่ 15 ธันวาคม 2016 เวลา 00:00 น. - แก้ไขล่าสุด วันพฤหัสบดีที่ 15 ธันวาคม 2016 เวลา 13:54 น.

บันทึกนี้เขียนที่ [GotoKnow](#) โดย [Prof. Vicharn Panich](#)